

Henning Mankell

De blinde muur

Uit het Zweeds vertaald door
Janny Middelbeek-Oortgiesen

DE GEUS

Veertiende druk

Oorspronkelijke titel *Brandvägg*, verschenen bij Ordfronts Förlag AB,
Stockholm

Oorspronkelijke tekst © Henning Mankell 1998

Eerste Nederlandstalige uitgave © Janny Middelbeek-Oortgiesen en
De Geus BV, Breda 2004

Deze editie © De Geus BV, Breda 2011

*Published by agreement with Ordfronts Förlag AB, Stockholm,
and Leonhardt & Høier Literary Agency aps, Copenhagen*

Omslagontwerp Mijke Wondergem

Beeldredactie Berry van Gerwen

Omslagillustratie © Tim McConville/Corbis

ISBN 978 90 445 1588 6

NUR 332, 305

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt
worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze
dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van De Geus BV,
Postbus 1878, 4801 BW Breda, Nederland. Telefoon: 076 522 8151.

Internet: www.degeus.nl

In de avond nam de wind plotseling af. Om daarna helemaal te gaan liggen.

De man was het balkon op gegaan. Overdag kon hij tussen de flats aan de overkant door de zee zien liggen. Nu was het echter donker om hem heen. Soms nam hij zijn oude Engelse zeekijker mee naar het balkon om door de verlichte ramen van de flat tegenover hem naar binnen te kijken. Dan be kroop hem echter uiteindelijk altijd het gevoel dat iemand hem zag.

De sterren stonden helder aan de hemel.

Al herfst, dacht hij. Misschien gaat het vannacht vriezen. Ook al is dat voor Skåne nog vroeg.

Ergens in de verte reed een auto voorbij. Hij begon te rillen en ging weer naar binnen. De balkondeur ging moeilijk dicht. In zijn notitieblok, dat op de keukentafel naast de telefoon lag, noteerde hij dat hij eraan moest denken om de volgende dag de deur na te kijken.

Hij liep door naar de woonkamer. Heel even bleef hij in de deuropening stilstaan en liet hij zijn blik door de ruimte glijden. Omdat het zondag was, had hij schoongemaakt. Het gaf hem altijd een tevreden gevoel te weten dat hij zich in een kamer bevond die helemaal schoon was.

Zijn bureau stond tegen een van de muren. Hij trok de stoel naar achteren, deed de bureaulamp aan en pakte het dikke logboek dat hij in een van de lades bewaarde. Zoals gewoonlijk las hij eerst door wat hij de vorige avond geschreven had.

Zaterdag 4 oktober 1997. De hele dag waren er rukwinden. Volgens het Meteorologisch Instituut stond er een windsnelheid van 8-10 meter per seconde. Uiteengerafelde wolken joegen langs de hemel. Om zes uur 's ochtends was het 7 graden. Om twee uur

was de temperatuur opgelopen tot 8 graden. 's Avonds daalde ze tot 5 graden.'

Daarna had hij nog vier zinnen geschreven.

'De ruimte is vandaag leeg en verlaten. Geen berichten. C reageert niet op oproepen. Alles is rustig.'

Hij schroefde het deksel van de inktpot en doopte zijn metalen pen er voorzichtig in. Die had hij van zijn vader geërfd, die hem had bewaard sinds hij in zijn jeugd op een dag was begonnen als assistent-boekhouder bij een klein bankfiliaal in Tomelilla. Voor zijn logboek gebruikte hij nooit een andere pen.

Hij schreef dat de wind was afgenomen en daarna helemaal was gaan liggen. Op de buitenthermometer bij het keukenraam had hij gezien dat het drie graden was. De hemel was helder. Hij noteerde verder dat hij zijn appartement had schoongemaakt en dat dit drie uur en vijfentwintig minuten had gekost. Dat was tien minuten korter dan de zondag ervoor.

Bovendien had hij een wandeling naar de jachthaven gemaakt, nadat hij in de Sankta Maria-kerk een halfuur had zitten mediteren.

Hij dacht even na voor hij verderging. Daarna noteerde hij nog een zin in zijn logboek. *'s Avonds een korte wandeling.'*

Voorzichtig drukte hij het vloeipapier op het geschrevene, veegde zijn vulpen af en draaide het deksel op de inktpot.

Voordat hij zijn logboek dichtsloeg, keek hij op de oude scheepsklok die naast hem op het bureau stond. De wijzers stonden op twintig minuten over elf.

Hij liep naar de hal en trok zijn oude leren jack en een paar regenlaarzen aan. Hij voelde of hij zijn sleutels en portemonnee op zak had en verliet zijn appartement.

Toen hij op straat kwam, bleef hij roerloos in het donker staan en keek rond. Er was niemand. Dat had hij ook niet verwacht. Daarna kwam hij in beweging. Zoals gewoonlijk sloeg hij links af, stak de weg naar Malmö over en liep in de richting van het winkelcentrum en het rode bakstenen gebouw

waarin de belastingdienst was gevestigd. Hij voerde zijn tempo op totdat hij zijn gebruikelijke, rustige avondritme te pakken had. Overdag liep hij harder, omdat hij zich dan wilde inspannen en wilde zweten. Zijn avondwandelingen waren anders. Dan probeerde hij vooral de gedachten van die dag kwijt te raken en zich voor te bereiden op de nachtelijke slaap en de dag van morgen.

Bij de bouwmarkt liet een vrouw haar hond uit. Het was een herdershond. Hij kwam haar bijna altijd tegen wanneer hij 's avonds buiten liep. Een auto reed hem met hoge snelheid voorbij. Hij ontwaarde een jonge man aan het stuur en hoorde muziek hoewel de ramen dicht waren.

Ze weten niet wat hun te wachten staat, dacht hij. Al die jongelui die in hun auto's rondrijden en de muziek zo hard hebben staan dat ze er binnenkort een gehoorbeschadiging aan overhouden.

Ze weten niet wat hun te wachten staat. Net zomin als dames die in hun eentje hun hond uitlaten.

Die gedachte stemde hem opgewekt. Hij dacht aan de enorme macht waarvan hij deel uitmaakte. Het gevoel een van de uitverkorenen te zijn. Zij die in staat waren oude, versteende waarheden af te breken en geheel nieuwe en onverwachte te scheppen.

Hij bleef staan en keek naar de sterrenhemel.

Eigenlijk is alles onbegrijpelijk, dacht hij. Mijn eigen leven net zozeer als het feit dat het licht dat ik op dit moment van de sterren zie, al oneindig lang onderweg is hiernaartoe. Het enige wat misschien een fractie zin aan alles geeft, is wat ik doe. Het aanbod dat ik bijna twintig jaar geleden heb gekregen en dat ik zonder enige aarzeling heb geaccepteerd.

Hij liep verder. Sneller nu, omdat de gedachten die zich in zijn hoofd begonnen te vormen hem van streek maakten. Hij merkte dat hij ongeduldig begon te worden. Ze hadden al zolang gewacht. Nu naderde het moment waarop ze de onzichtbare vizieren zouden laten zakken en hun grote boeggolven over de wereld zouden zien rollen.

Maar zover was het nog niet. De tijd was nog niet helemaal rijp. Ongeduld was een zwakte die hij zich niet kon permitteren.

Hij bleef staan. Hij bevond zich al midden in de villawijk. Verder wilde hij niet gaan. Even na middernacht moest hij in bed liggen.

Hij keerde om en begon terug te lopen. Toen hij het gebouw van de belastingdienst was gepasseerd besloot hij door te lopen naar de bankautomaat die naast de winkels zat. Hij voelde aan de broekzak waarin zijn portemonnee zat. Hij wilde geen geld opnemen, maar alleen kijken of er iets was afgeschreven en zich ervan vergewissen dat alles in orde was.

In het licht naast de bankautomaat bleef hij staan en hij haalde zijn blauwe bankpasje te voorschijn. De dame met de herdershond was nu verdwenen. Over Malmövägen denderde een zwaar beladen vrachtwagen voorbij. Die moest waarschijnlijk met een van de veerboten mee naar Polen. Naar het lawaai te oordelen was de uitlaat kapot.

Hij toetste zijn pincode in en drukte vervolgens op het knopje voor de bon. Het pasje kwam terug en hij stopte het in zijn portemonnee. Binnen in de automaat hoorde je een ritselend geluid. Hij glimlachte bij de gedachte, schoot in de lach.

De mensen moesten eens weten, dacht hij. De mensen moesten eens weten wat hun te wachten staat.

Het witte bonnetje met de saldo-informatie kwam door de gleuf naar buiten. Hij zocht naar zijn bril en realiseerde zich toen dat die in de jas zat die hij had gedragen toen hij naar de jachthaven was gelopen. Heel even ergerde hij zich aan het feit dat hij zijn bril was vergeten.

Hij ging op een plek staan waar het licht van de straatlantaarn het sterkst was en tuurde naar het bedrag.

De automatische overboeking die afgelopen vrijdag was gedaan was verwerkt. Net als het bedrag dat hij de vorige dag had opgenomen. Er stonden nog negenduizend zeventienhonderdvijfenzestig kronen op zijn rekening. Alles was zoals het wezen moest.

Wat er gebeurde, kwam zonder enige waarschuwing vooraf.

Het was alsof hij door een trap van een paard werd geraakt.

De pijn was hevig.

Hij viel voorover, zijn hand krampachtig gebald rond het witte bonnetje met de cijfers.

Toen zijn hoofd op het koude asfalt sloeg, ervoer hij een moment van helderheid.

Zijn laatste gedachte was dat hij er niets van begreep.

Vervolgens werd hij omringd door een duisternis die van alle kanten tegelijk kwam.

Het was even na middernacht. Inmiddels was het maandag 6 oktober 1997.

Opnieuw kwam er een vrachtwagen voorbij die op weg was naar de nachtveerboot.

Daarna was het weer stil.

Toen Kurt Wallander in Mariagatan in Ystad in zijn auto stapte, was dat met een zeer onplezierig gevoel. Het was maandag 6 oktober 1997, even over acht. Hij reed de stad uit en vroeg zich af waarom hij niet had afgezegd. Hij had een diepe en intense afkeer van begrafenissen. Niettemin was hij daar nu op weg naartoe. Omdat hij ruim op tijd was, besloot hij niet rechtstreeks naar Malmö te rijden. Hij sloeg af en reed langs de kustweg in de richting van Svarte en Trelleborg. Aan de linkerkant ving hij een glimp van de zee op. Een veerboot was juist op weg naar de haven.

Hij bedacht dat hij nu op weg was naar zijn vierde begrafenis in zeven jaar. Eerst had zijn collega Rydberg kanker gekregen. Dat was een langdurige en pijnlijke ziektegeschiedenis geweest. Wallander had hem vaak bezocht in het ziekenhuis waarin hij was opgenomen en lag weg te kwijnen. Rydbergs dood had voor hem een zware, persoonlijke slag betekend. Rydberg was de man die een rechercheur van hem had gemaakt. Hij had Wallander geleerd de juiste vragen te stellen. Door hem had hij geleidelijk de moeilijke kunst onder de knie gekregen om een plaats van een delict af te lezen. Voordat Wallander met Rydberg begon samen te werken, was hij een heel gewone politiemans geweest. Pas veel later, toen Rydberg al dood was, was het tot Wallander doorgedrongen dat hij zelf niet alleen over koppigheid en energie beschikte, maar ook over een grote mate van vakbekwaamheid. Wanneer hij voor een gecompliceerd onderzoek stond en niet wist welke kant hij met het spuurwerk eigenlijk op moest, voerde hij nog steeds vaak stilzwijgende gesprekken met Rydberg. Hij miste Rydberg nog bijna iedere dag. Dat gemis zou altijd blijven.

Daarna was zijn vader onverwacht gestorven. Hij was in zijn

atelier in Löderup in elkaar gezakt en aan een hartaanval overleden. Dat was nu drie jaar geleden. Wallander betrapte zich af en toe nog steeds op de gedachte dat hij het onbegrijpelijk vond dat zijn vader er niet meer was, omringd door zijn schilderijen en de eeuwige geur van terpentijn en olieverf. Het huis in Löderup was na diens dood verkocht. Wallander was er bij enkele gelegenheden langs gereden en had gezien dat er nu andere mensen woonden. Hij was echter nooit gestopt. Af en toe bezocht hij het graf, maar dat was altijd met het onbestemde gevoel van een slecht geweten. Hij realiseerde zich dat er steeds meer tijd tussen zijn bezoeken ging zitten. Hij had ook gemerkt dat het voor hem steeds moeilijker werd om zich zijn vaders gezicht voor de geest te halen.

Een mens die dood was, werd uiteindelijk een mens die nooit had bestaan.

De volgende was Svedberg. Zijn collega, die een jaar geleden op gewelddadige wijze in zijn eigen flat was omgebracht. Toen had Wallander zich gerealiseerd hoe weinig hij eigenlijk wist over de mensen met wie hij samenwerkte. Svedbergs dood had relaties onthuld waarvan hij niet het geringste vermoeden had gehad.

En nu was hij op weg naar zijn vierde begrafenis, de enige waar hij eigenlijk niet naartoe had hoeven gaan.

Ze had hem afgelopen woensdag gebeld. Wallander had op het punt gestaan zijn werkkamer te verlaten. Het was laat in de middag. Hij had zich gebogen over een troosteloos onderzoek naar een in beslag genomen partij gesmokkelde sigaretten die in een vrachtwagen van een veerboot kwam en hij had hoofdpijn gehad. De sporen leidden naar Noord-Griekenland, maar gingen vervolgens in rook op. Hij had informatie uitgewisseld met de Griekse en Duitse recherche, maar ze waren de kopstukken niet nader op het spoor gekomen. Nu besepte hij dat de chauffeur, die waarschijnlijk niet wist dat er smokkelwaar tussen zijn vracht zat, tot enkele maanden gevangenisstraf zou worden veroordeeld. Schokkender dingen waren er nauwelijks te verwachten. Wallander was ervan overtuigd dat er dagelijks siga-

retten Ystad werden binnengesmokkeld. Hij betwijfelde of ze er ooit in zouden slagen die handel te stoppen.

Verder werd zijn dag overschaduwd door het feit dat hij een nijdig gesprek had gevoerd met de officier van justitie die waarnam voor Per Åkeson, die enkele jaren geleden naar Soedan was vertrokken en nooit meer terug leek te zullen komen. Wallander voelde een knagende jaloezie wanneer hij dacht aan Åkesons vertrek en de brieven las die hij regelmatig van hem ontving. Åkeson had een stap durven zetten waarvan Wallander zelf alleen maar droomde. Nu werd hij binnenkort vijftig. Hij wist, ook al wilde hij dat voor zichzelf niet echt toegeven, dat de grote beslissingen in zijn leven waarschijnlijk al genomen waren. Iets anders dan politieman zou hij nooit worden. Wat hij tot zijn pensioen kon doen, was proberen een betere rechercheur te worden. En misschien iets van zijn kennis overbrengen op zijn jongere collega's. Maar verder was er niets wat als een keerpunt in zijn leven lonkte. Er lag op hem geen Soedan te wachten.

Hij had al met zijn jas in zijn handen gestaan toen ze belde. Eerst begreep hij niet goed wie ze was.

Vervolgens drong tot hem door dat hij Stefan Fredmans moeder aan de lijn had. Allerlei gedachten en herinneringen schoten door zijn hoofd. In enkele seconden riep hij de gebeurtenissen op die drie jaar geleden hadden plaatsgevonden.

De jongen die zich als indiaan had verkleed en geprobeerd had wraak te nemen op de mannen die zijn zus gek en zijn jongere broer bang hadden gemaakt. Een van degenen die hij had omgebracht, was zijn eigen vader. Wallander herinnerde zich het afschuwelijke laatste beeld, waarbij de jongen op zijn knieën had zitten huilen bij het lichaam van zijn dode zus. Over wat er daarna was gebeurd wist hij niet veel. Behalve dan dat de jongen natuurlijk niet in de gevangenis was terechtgekomen, maar op een gesloten afdeling voor psychiatrische patiënten.

Nu belde Anette Fredman op om te vertellen dat Stefan dood was. Hij had zich van het leven beroofd door uit het gebouw te